

már nem tudta maga köré tömöríteni az itt élő elnyomott népeket, s így nem is tudott megküzdeni a reakció két oldalról támadó seregével. Sorozatos győzelmek után jön a fegyverletétel s vele együtt a minden itt élő népre egyformán súlyosodó németesítő önkényuralom.

1848 nagy tanulsága a „népkisebbségi“ politikára nézve, hogy ahol nincs demokrácia, ott hiába keres nemzeti szabadságot, a „többségi“ politikára nézve pedig, hogy a nemzetiségeknek megadott szabadság nélkül a saját demokráciája sem állhat meg a lábán.

1848 két oldalról elkövetett mulasztásai mai napig kihatnak a dunavölgyi népek egyensúlyára és biztonságára. Kelet nomádjai tanyát vertek, s a cári hatalmi politika helyét is társadalmi felvirágzásukon munkálkodó népek békés közössége vette át, de nyugaton a zsákmányra leső nagynémet imperiálizmus megosztó praktikája fenyegetőbb, mint bármikor, a dunavölgyi uralmi körök ma is kegyében járnak s az ezeréves dunavölgyi békehágyomány lenn a tömegekben virraszt.

BÚCSULEVÉL KORÁN ELKÖLTÖZÖTT BARÁT UTÁN

Irta: SZENTIMREI JENŐ

Ez a vers a szép tehetségű, fiatalon elhunyt Dsida Jenő halála alkalmából íródott. Szerzője a fájdalom és gyász hangulatában nem akarta közrebocsátani. A Korunk szerkesztősége azonban, hónapokkal a gyász eset után, mint a kegyelet egyik méltó, bár nem feltétlenül magasztaló hangját nem látja céltalannak megszólaltatni. A vers művészi és emberi igazsága a közlésnek minden más indokolását fölöslegessé teszi. (Szerk.)

*Kedves fiam, Jenőke, kit a szárnyas,
Mitoszbeli mén elragadt s repít,
Már ott bolyongsz az alvilági, árnyas
Folyópart rétjén, mialatt mi itt
Vonszoljuk létünk, míg sorsunk megágyaz
S követjük lágy, súlytalan lépteid:
Hogy megnyílt sírod mellett nem lehettem,
E gyarló rigmus gyászoljon helyettem.*

*Mások, akik siratni szebben tudnak,
Elzokogták, ki voltál és ki vagy.
Szobrot emeltek néked és maguknak
Szavakból, mert a gyász szavakban nagy.
A szép szavak nem is mindig hazudnak,
De egyikük se mondta: „jaj, maradj!
Még annyi rim vár leírni való!“
Mert verseny-társ-költő csak halva jó.*

*Ezért nem búcsúztattalak én, Jenőke.
Bíráló voltam, az is maradok.*

Lírámát e lírátlan kor megölte,
 S kinék lova nincs, baktasson gyalog.
 Miből még adhatnék: erkölcsi tőke,
 Nem érték ugy-e? Legfeljebb, ha jog
 Éhenhalásra, hulló tengődésre,
 De aprópénzre én nem váltom mégse.

Emlékszem rád, a szőke kisfiúra,
 Ki balkezét szívére nyomva verselt.
 Kin nem fogott szülői gond, se kúra,
 Ki örömet, bort, lányasszonyt keveslett,
 Uj mámort hajszolt uj s uj dalra gyúlva
 S mert hivatalos költőkben kereslet
 Mindig nagyobb volt mintsem a kínálat:
 Odaparancsolt valk dicsőségvágyad.

Elek apótól, ki dajkált, tanított,
 Kanyargós út vezet, fiam, odáig,
 Hol Téged a lidércfény megvakított,
 hogy elszürkülj, (mert elszürkültél ám így.)
 Ne hidd, hogy itt, sirod felett nagyitok:
 Költő, ha mást kiszolgál, nem világít,
 Mert szolgálni és kiszolgálni kettő
 S költőt szolgálni küldte a Teremtő.

Most aztán sírodnál felzeng a kardal,
 — Költőnek még legjobb meghalni, hidd el —
 Ám idején, ha számot vetsz magaddal
 S az elibéd tolt borra rászólsz: vidd el,
 Vidd innen sátán, én e szolgálhaddal
 Nem kvaterkázom! S égő könnyeiddel
 Egymagad is maradsz az asztal sarkán:
 Igaz szó ez lett vón egy költő ajkán.

Lakájok közt elpusztulni lakájul
 Annak, ki félistennek született,
 Ily sorsba még ép szív is belefájdul,
 Hát a halódó, mely alig ketyeg!
 Örülj Jenő, hogy most eged kitárul
 S vándortarisznyád vállraveheted:
 Tisztább a rim ott, salaktalan tiszta.
 Ki odament, még sohse vágyott vissza.

Nem elkésett harag beszél belőlem,
 De mert szerettelek, sajnáltalak.
 Elbotlottál incselgő utvesztőkben,
 Hová becsaltak címek és szavak.
 Színes tollú madárkát látni törben,

*Amint vergődik, míg szive szakad,
Ő fáj nagyon. S nem volt erőm, hatalmam,
Hogy visszarántsam, bármiként akarjam.*

*Köszöntsд nevemben jó Elek apót.
Hogy fog örülni, hogy megtértél Hozzá!
Mondd el neki, hogy szobrot nem kapott,
De él Műve, még rozsdá nem fért hozzá.
Itt bár a tenger habra hány habot,
Azért még páram nem váltunk kalózzá,
Hirdetjük eljöttét Jónak, Igaznak,
Míg vak erők fejünknek irgalmaznak.*

*Ami Belőled itt maradt közöttünk,
Karcosból sűrű, édes borra érik.
Nem is fut el sok esztendő fölöttünk
S kristálypalackban, drága pénzen mérik,
(Kufárok persze). Ám mi tógát öltünk,
Ha ajkunkhoz emeljük. Kik dicsérik
A más borát, hátmögött kinevetnek,
De kik majd némán szürcsölik: szeretnek.*

CSEHEK ÉS MAGYAROK

Irta: CZUCZOR LÁSZLÓ

A két középeurópai nép történelmi és szellemi fejlődésének a párhuzamosságára többen rámutattak már. Csak a legsikerültebb kísérleteket említem: *Sárkány* Oszkár, *Németh* László, *Szvatkó* Pál és főleg *Sas* Andor alapos tanulmányait. Az én munkám csupán kiegészíteni akarja a már kifejtett szempontokat: nem a multat, hanem a jelent vizsgálja. Az akarja megállapítani, hogy ma milyen közös vagy eltérő vonások vannak a két rokonmultú nemzet életében. A feladat nehéz, mert hiányzik a távlat és hiányzanak a dokumentummá kristályosodott adalékok. Ezért a módszer, melyet választottam, nem lehetett tudományos; megkíséreltem hát, hogy egy Prágába vetődött kisebbségi nemzedék tapasztalatain át mutassam meg a cseh életet. Mai magyarok találkoznak mai csehekkel; hogyan és milyeneknek látják egymást? Nem tudományos ez a módszer, de feltétlenül megbízható: sok száz fiatal magyar értelmiségi közös tapasztalatait összegezi. „Ha valahol pedig vétek volna benne, azt ne én vétkömnek, hanem az kiktől értéköztem, tulajdonítsatok és kérlek titöket, énnéköm megbocsássatok.“ (Tinodi.)

Tudom, hogy a gondolatok, melyek e tapasztalatok során felmerültek bennünk, sokaknak idegenek lesznek: nemzetünk szellemi egységének a megbontását fogják bennük látni. Ez azonban nem változtat a tényen: ezek a gondolatok élnek bennünk és nem tudunk szabadulni tőlük. Lehet, hogy még e szerényigényű irásért is megfeddnek majd, pedig csak közölni akarja a lehető legőszintébben, hogy ime, hogyan gondolkozik népe sorsáról egy meggyötört, de rajongóan hűségese nemzedék.